

B – LEARNING AGE IN TEACHING AND LEARNING ROMANIAN LITERATURE

Luiza Marinescu

Assoc. Prof., PhD, "Spiru Haret" University

*Abstract: The paper **B -learning Age in Teaching and Learning Romanian Literature** consists of written productions and information about the culture of Romanian people, often restricted to those deemed to have artistic or intellectual value. Its Latin root *literatura/ litteratura* (derived itself from *littera*, letter or handwriting) was used to refer to all written accounts, but intertwined with the roman concept of *cultura*: learning or cultivation. The word television comes from Ancient Greek *τῆλε* (*tèle*), meaning "far", and Latin *visio*, meaning "sight". Reading, learning and teaching Romanian literature traditionally represent the first step for entering in the temple of knowledge. Having partial information about Romanian literature, the viewer discover that the television acts as a mean of construction of his/her holistic view, recognizing the pattern subject of Romanian literature, filling in the blanks the illusory contours in order to understand, to order and construct the world through stories. The paper has the following contents:*

- A. Romanian Literature in the B-learning Age
- B. Why Should People Love Romanian Literature
- C. A Case Study about the Role of Television, Digital Story Telling and University Romanian Literature teaching and learning

Keywords: Blended Learning, University Television in Romania, cinematic stories for teaching literature, Romanian literature, the digitization of libraries in Romania.

A. Romanian Literature in the B-learning Age

1. Conceptul de B –learning și predarea literaturii române

În literatura pedagogică și metodică din ultimul deceniu, conceptul de B-learning, prescurtare de la englezescul "blended learning," (învățare amestecată) a determinat utilizarea în serie sinonimică a unor termeni precum instruire mediată tehnologic („technology-mediated instruction”) sau învățare hibridă, („hybrid learning”). Îmbinând instruirea în care discipolul și dascălul se află față în față, cu mijloacele didactice create special pentru cei care vor să se instruiască (precum suporturi de curs, sinteze, tratate etc.) și cu instruirea mediată de computer sau televiziune, predarea literaturii române mijlocită de B-learning a devenit efectiv posibilă în România în mediul universitar începând din anul 1999, când pe de o parte România a început să beneficieze de rețeaua de internet la nivel național și din 1990, de când au început discuțiile referitoare la realizarea cataloagelor electronice ale bibliotecilor publice din România.

2. Când s-a „împrietenit” informatica cu filologia în România?

Colaborarea dintre filologie și informatică, cu ajutorul *Dacoromanica Biblioteca Digitală a României* (devenită în septembrie 2013 *Biblioteca Digitală a Bucureștilor*), ilustrează ideea că digitizarea patrimoniului cultural reprezintă o șansă a cercetării plurilingvistice și multiculturale, un obiectiv de perspectivă al colaborării dintre filologie și informatică pe plan mondial. Biblioteca Metropolitană din București, prin *Dacoromanica Biblioteca Digitală a României* împlinește visul de a salva publicațiile fondatoare în formatul de lectură al epocii în care cercetarea se poate face on-line. Scanarea în vederea afișării în format on-line este o importantă etapă a digitizării patrimoniului cultural, modalitatea prin care limitele de timp și de spațiu ale cunoașteri existente în trecut sunt dizolvate. Importantă este însă colaborarea dintre instituții cu preocupări înrudite.

Filologul care dorește să cerceteze on-line colecția digitizată a cărților și ziarelor românești din secolul al XIX-lea spre exemplu trebuie să dispună, pe de o parte, de informații clare din sursele de referință tipărite și, pe de altă parte, de competențe digitale și lingvistice, care nu se mai dobândesc toate în programele de studiu ale facultăților de profil. Cunoașterea alfabetului chirilic și de tranziție și transliterarea textului original în alfabet latin este o etapă ulterioară selectării materialului documentar din multitudinea de texte scanate în format .pdf. Decuparea,

copierea și printarea materialelor selectate în vederea realizării „traducerii” alfabetului chirilic în cel latin este urmată de transpunerea semnificației textului din limbaj de secol al XIX-lea în limbaj de secol XXI. Această abilitate presupune, pe de o parte, înțelegerea atmosferei și climatului epocii și, pe de altă parte, detectarea filoanelor de interes pentru explicarea coerentă, sintetică a punctului de vedere care interesează cercetarea. Instrumentele de căutare care funcționează cu ajutorul alfabetului latin nu sunt de folos pentru că ele nu detectează echivalentele lor în alfabet chirilic. Practic, cercetătorul utilizează căutarea manuală în interiorul documentului cunoscând alfabetul chirilic. Pornind de la standardele internaționale din domeniul catalogării legate de descrierea bibliografică adoptate ca standarde române indicele SR ISO 9:1997 referitor la „Informare și documentare. Transliterarea caracterelor chirilice în caractere latine. Limbi slave și neslave” are drept corespondent internațional ISO 9:1995 (***) *Lista de standarde*: 2). Pentru profesorul de literatură română care cercetează aceste documente on-line convertirea documentelor dintr-un alfabet în celălalt nu e făcută deocamdată automat.

3. Noile vase comunicante ale cercetării B-learning europene: traducerea, informatica, filologia și televiziunea

În vederea deschiderii orizontului de cunoaștere și traducere al literaturii române vechi și premoderne, în cazul limbii române scrise cu alfabet chirilic și de tranziție ar trebui adaptat un soft de transformare a scrierii în alfabet latin în alfabet chirilic plecând de la standardul internațional menționat și de la modelul de transliterare creat în secolul al nouăsprezecelea lingvistul britanic James Curtis Hepburn pentru transcrierea cuvintelor din limba japoneză utilizând grafia latină. Acest sistem a fost numit romași – în traducere literală înseamnă scriere utilizând grafia romanilor. Pe lângă consoanele și vocalele existente în grafia latină și care pot fi utilizate pentru redarea exactă a caracteristicilor fonetice și fonologice ale limbii japoneze, există anumite particularități pentru care Sir James Curtis Hepburn a creat reprezentări grafice particulare, devenite ulterior convenții – cum ar fi spre exemplu, notarea vocalelor lungi cu o liniuță deasupra vocalelor obișnuite (spre exemplu vocalele „o” sau „u”) sau dublarea literelor în cazul geminării consonantice. Un model în acest sens este adaptarea softului Lexigolos cu aplicarea standardul ISO 9 (1995) care transliterează caracterele rusești (chirilice, slave) în caractere latine și care funcționează pe site-ul http://www.lexilogos.com/keyboard/russian_conversion.htm. Un astfel de soft pentru alfabetul

de chirilic de redacție românească și de tranziție ar micșora distanța dintre cititorul român actual și cel din secolul al XIX-lea. Un astfel de soft de transliterare există și e funcțional. De asemenea, un soft cuprinzând gramatica, pronunția, dicționarul referitor la echivalențele arhaismelor de secol XIX în limba română contemporană ar scurta timpul de învățare al limbii române, de realizare a traducerilor de calitate în limbi de circulație internațională.

Transpunerea într-o limbă de circulație internațională a textului vechi românesc presupune colaborarea cu un specialist și cunoașterea tuturor traducerilor din limba de circulație internațională aleasă referitoare la subiectul ales. Din acest punct de vedere, o traducere standard în limbile de circulație internațională a tuturor titlurilor operelor literare din istoria literaturii române reprezintă un pas important în vederea măririi gradului de vizibilitate internațională.

O literatură prea puțin cunoscută, odată digitizată, înseamnă un potențial filologic de dezvoltare, înseamnă opțiuni de cercetare multiple, înseamnă oportunități infinite. Într-o lume efervescentă în care nimic nu se pierde, nimic nu dispare, ci totul se transformă, e foarte clar că și în universul filologiei avem două opțiuni: fie să ne adaptăm la schimbare, fie să generăm schimbarea: prin re-vizitarea și utilizarea vechilor idei valoroase și de actualitate pentru crearea unor noi idei, prin generalizare pornind de la faptele date, prin asocierea informațiilor provenite din mai multe domenii, prin anticiparea concluziilor, prin concluzionarea într-o manieră inedită, prin evaluarea importanței teoriilor, a prezentărilor, prin adoptarea unor decizii fondate pe raționamente, prin verificarea valorii faptelor și prin recunoașterea subiectivității, prin reorganizarea părților într-o manieră originală, prin surprinderea unor sensuri ascunse, ne-revelate, prin identificarea unor filoane insuficient exploatate de cercetători. Citite fără reperiile cunoașterii istorice și culturale ale zonei est-europene în care și-au făcut apariția, articolele din ziarele românești din veacul al XIX-lea, merită comparate cu cele din alte ziare europene ale perioadei pentru evidențierea elementelor de noutate și a celor comune din istoria gazetăriei europene.

B. Why Should People Love Romanian Literature

4. De ce să iubim literatura română ? B-learning și formatul emisiunii TVH

De câteva decenii în cercetarea filologică internațională se conturează tot mai clar curentul care a concluzionat că limba română este cea mai veche dintre limbile europene. În interviul de la postul TVR Cluj, în decembrie 2012, Miceal Ledwith, fost consilier al Papei Ioan Paul al II-

lea, unul din oamenii care au avut acces la cei 230 de kilometri de rafturi cu cărți din arhiva bibliotecii Vaticanului și fost membru al Comisiei Teologice Internaționale, a făcut o declarație clară: „Chiar dacă se știe că latina e limba oficială a Bisericii Catolice, precum și limba Imperiului Roman, iar limba română este o limbă latină, mai puțină lume cunoaște că limba română, sau precursora sa, vine din locul din care se trage limba latină, și nu invers. Cu alte cuvinte, *nu limba română este o limbă latină, ci mai degrabă limba latină este o limbă românească.*”

Literatura română este în sine expresia artistică a acestei evoluții lingvistice și spirituale. Carme Jiménez Huertas, specialistă spaniolă și catalană în lingvistică și tehnologia limbajului, precizează că „limbile romanice împărtășesc o aceeași tipologie lingvistică ce ne trimite la un strămoș comun, dar care nu trece prin latină. ... Faptul că în România se vorbește o limbă romanică pe un teritoriu mult mai extins decât cel ocupat de romani și că această limbă converge cu romanicele occidentale, cu care nu s-a aflat în contact în ultimii două mii de ani, ne trimite la o limbă mult mai veche, de tip compozitiv, pe care o putem reconstitui prin toponime, descoperind anumiți formanți care au supraviețuit în limbile romanice actuale.” (Jiménez Huertas, 2016) Cercetători străini au demonstrat că după ultima glaciațiune, se cunosc doar două centre de locuire umană, „unul în vest, în aria Pirineilor (plus Grimaldi) și altul în est, în aria Carpaților”. (Mansuelli, 1978), că în momentul cuceririi Daciei pe locurile respective „exista o civilizație ce își avea rădăcinile departe, în trecut în epoca neolitică” (Davies, 1923), că munții „Carpații sunt într-o regiune a lumii în care se situa centrul european al celei mai vechi culturi cunoscute până în ziua de azi” (Ruzo, 1974), că „tăblițele de la Tărtăria reprezintă prima dovadă de scriere din istoria omenirii” (Adam Falkenstein 1906-1966), că „drumul parcurs de arienii carpatici până la ajungerea în India i-a purtat prin nordul Mării Negre și al celei Caspice”(Cambridge History of India, 1922). Despre importanța și răspândirea prin intermediul migrației a limbii române au scris: Felix Colson (*Starea prezentă și viitorul Principatelor*, Paris, 1839), Daniel Ruzo (1900-1991), William Schiller, arheolog american, profesorul englez John Mandis, V. Gordon Childe (1892-1957), Per Olof Ekström (1926-1981), Marija Gimbutas (1921-1994).

În acest context, cunoașterea și studierea literaturii române reprezintă un material filologic inestimabil. Interesantă apare din acest punct de vedere ideea platformei de tip B-learning, în care, alături de materialele de patrimoniu scanate și accesibile comunității, lumea academică să

fie îndrumată să studieze. Facultatea de Litere, USH, București a inițiat acest demers în perioada 2002. Studiul literaturii române va trebui integrat și mai mult pe viitor prin intermediul programelor de studii cu cel al informaticii și al limbilor străine de circulație internațională sau regională, și asta pentru că formatul bibliotecilor contemporane se modifică într-un ritm alert.

Biblioteca Metropolitană din București dispunea până în 2013 de un patrimoniu video rezultat din filmoteca proprie, ce conține conferințe ale personalităților culturale ale momentului antrenate în diverse congrese sau conferințe internaționale. Problema e că în 2016 site-ul nu funcționează permanent.

„În lipsa unei strategii naționale coerente și științifice care să stabilească liniile directoare ale procesului de digitizare a patrimoniului cultural, Biblioteca Academiei Române și Biblioteca Metropolitană București și-au asumat această misiune pe care au îndeplinit-o cu succes. Legitimitatea istorică este conferită de faptul că *BAR* este instituția emblemă a culturii române în domeniul biblioteconomiei și deține patrimoniul culturii scrise al țării, iar Biblioteca Metropolitană București este o instituție care are, în consecință, o tradiție impunătoare în domeniul cercetării științifice. Perspectivile digitizării partajate au fost structurate în două direcții: regruparea virtuală a corpusurilor complementare și complementaritatea colecțiilor. Reperele cronologice ale acestui proces de digitizare sunt: martie 1999: *începutul selecției pentru digitizare și realizarea unui material digitizat de 6500 pagini*; 2001: *organizarea Dacoromanica I și publicarea proiectului în formă de caiet de sarcini în vederea susținerii licitației*; 2002: *republicarea proiectului Dacoromanica I în formă de caiet de sarcini cu scopul susținerii licitației*; 2005: *redactarea Chartei Documentara pentru Dacoromanica II*; 2007: *organizarea versiunii actuale Dacoromanica II, cu documente din domeniul public și din colecții particulare românești și din străinătate.*” (<https://arhiva-romanilor.blogspot.ro/2012/01/biblioteca-digitala-romaniei.html> consultat la data de 10 mai 2016)

Biblioteca Digitală a Bucureștilor este sincronă cu celelalte biblioteci similare din Europa, care s-au înscris, la câțiva ani distanță, pe traiectoria programelor de digitizare sistematizată dezvoltate începând din 1997 de Biblioteca Națională a Franței și din 2002 de Biblioteca Națională a Portugaliei.

Bibliotecilor digitale GALLICA și Biblioteca Nacional Digital li s-au alăturat astfel în timp importante biblioteci europene, precum HISPANICA, lansată din 2008 de Biblioteca Națională a

Spaniei, eLUXEMBURGENSIA, British Newspapers British Library, on-line din 2009, dezvoltate de Biblioteca Națională a Luxemburgului, respectiv de Biblioteca Națională a Marii Britanii. În prezent, majoritatea bibliotecilor naționale și metropolitane din Europa dezvoltă propria bibliotecă digitală, constituită independent sau în consorții naționale.

Constituită din 2007 în contextul programelor derulate la nivel european privind conservarea patrimoniului cultural și asigurarea accesului deschis la resursele digitale, Biblioteca Digitală a Bucureștilor, denumită inițial Dacoromanica, a fost sprijinită și finanțată integral de către Primăria Municipiului București, care a înțeles importanța capitală a acestui proiect pentru destinul culturii române și a dispus organizarea în cadrul BMB a unui departament dedicat acestor activități. „Au urmat anii 2001 și 2002, când proiectul *Dacoromanica*, preluat de către Ministerul Culturii și Cultelor, a avut un buget anual de 1.500.000 euro. În fapt, acest proiect reprezenta dezvoltarea variantei de la *Biblioteca Metropolitană București* prin transformarea acesteia într-un portal, pentru început realizat în baza unui parteneriat între cele 4 mari biblioteci bucureștene: *Biblioteca Academiei Române*, *Biblioteca Metropolitană București*, *Biblioteca Centrală Universitară* și *Biblioteca Națională* fostă *Biblioteca Centrală de Stat*. Proiectul a eșuat. După depășirea acestei perioade de stagnare și în virtutea imperativelor erei digitale care impune cooperarea bibliotecilor patrimoniale, în decembrie 2007, s-a semnat cel mai important parteneriat și singurul din întreaga istorie a bibliotecilor românești, între *Biblioteca Metropolitană București*, cea mai importantă bibliotecă publică din România și *Biblioteca Academiei Române*, deținătoarea depozitului legal, a patrimoniului culturii scrise române și, *de jure* și *de facto*.

Complementar acestui parteneriat s-a semnat, în 2008, un acord cu *Biblioteca Municipală Chișinău* și *Biblioteca Municipală Sofia*, iar în 2009 cu *Comunitatea armenescă din București*. Legătura programului *Dacoromanica* cu rețeaua de biblioteci partenere constituie o necesitate majoră. Din aceste motive, au fost purtate discuții în 2008, la Râmnicul Vâlcea, cu bibliotecile județene din *Euroregiunea Oltenia*, iar la Ploiești, cu bibliotecile județene din *Euroregiunea Muntenia Sud*. De asemenea, s-au organizat întâlniri, în 2009, cu scopul semnării unor parteneriate în vederea digitizării cu *Societatea Română de Radiodifuziune* și cu *Arhiva Națională de Filme*.

Mizele cooperării sunt: apropierea virtuală a unor ansambluri fizice separate care câștigă în coerență și deschide piste inedite pentru cercetare; găsirea de complementarități colecțiilor; favorizarea formării unei viziuni îmbogățite a patrimoniului. De asemenea, se pot pune în practică:

- legături cu colecții deja digitizate de parteneri externi specializați din țară și din străinătate;
- partajarea rolurilor între instituțiile care ar avea capacitatea de a indexa într-o manieră rafinată pentru cititorii specialiști ai unei discipline și BAR sau BMB, instituții care ar furniza textele corespunzătoare. Întregul dialog s-ar face pe Web în beneficiul utilizatorilor.”

(<https://arhiva-romanilor.blogspot.ro/2012/01/biblioteca-digitala-romaniei.html> consultat la data de 10 mai 2016)

Circulația textelor în bibliotecile celui de al treilea mileniu se face atât cu ajutorul cunoștințelor și al aparaturii informatice, cât și prin intermediul televiziunilor culturale sau de învățământ. Construită pe o platformă profesională de ultimă generație, având integrate toate standardele, protocoalele de comunicare și interoperabilitate cerute la nivel internațional,

De curând în lumea bibliotecilor digitizate au început să intre și manuscrisele vechi românești. Proiectul „*Medievalia – Texte fundamentale ale culturii române medievale*” face parte din Programul PA16/RO12 „Conservarea și revitalizarea patrimoniului cultural și natural” – Schema de granturi mici, finanțat prin Mecanismul Financiar SEE 2009-2014 având ca Operator de proiect Ministerul Culturii – Unitatea de Management a Proiectului. Inițiatorul proiectului este Asociația Excelență prin Cultură în parteneriat cu Biblioteca Academiei Române. Prin acest proiect în parteneriat cu Biblioteca Academiei s-a identificat un corpus prioritar de manuscrise (60) în domeniul literaturii române vechi din secolele XV-XVII, ce conțin texte extrem de valoroase pentru epoca medievală românească, pentru a le oferi mediului de cercetare virtual și pentru integrarea lor în portalul cultural *Europeana*.

C. A Case Study about Romanian Literature teaching and learning: the Role of University Television and Digital Story Telling

5. Cum se alcătuiește un scenariu de emisiune și *De ce să iubim literatura română* ?

La Facultatea de Litere, USH București, la care predau literatura română ca titular din 1999, s-a pus problema realizării unui învățământ centrat pe student, în care educația *face- to- face* să se adapteze într-o epocă în care digitizarea informației era încă un vis, televiziunea de învățământ TVH tocmai fusese dotată cu posibilitatea de difuzare a programelor sale în întreaga țară, iar utilizarea programului informatic Blackboard Academic Suite abia începuse. Am avut norocul să fac parte dintr-o generație de profesori universitari din România, care a înțeles că, dacă nu înveți ceva nou în fiecare zi, nu îți dăruiești toate șansele să „reinventezi” modalități de învățare, să „rescrii” despre noile posibilități ale educației de lungă durată și despre nevoile studenților. În primii zece ani, corelarea sistemului de televiziune cu Blackboard Academic Suite și efortul susținut de a crea conținut științific într-o formă adecvată schimbării de suport a necesitat mai multe etape de adaptare a personalului didactic universitar care, treptat, a inovat într-un domeniu în care în România se făceau primii pași. Misiunea cadrelor didactice de la Facultatea de Limba și Literatura română și apoi de la Facultatea Litere de reimaginare a scenariilor educației pentru studenți aflați la distanță de centrele universitare USH a condus la ideea creării a 53 de centre (redenumite centre tehnologice, centre de suport sau centre e-learning) pentru învățământ la distanță, care au funcționat în țară, dar și la Berlin, Madrid, New York, Toronto sau Paris până în 2009. Cursurile, sintezele, testele de evaluare, materialele (blended learning) create de profesorii facultății de Litere și puse la dispoziția comunității academice românești în format liber a generat o situație în care, lipsite de brand, materialele publicate liber în spațiul virtual au devenit un model pentru următoarele platforme de instruire ale celorlalte centre universitare din România, fapt care a contribuit la îmbogățirea experienței de predare-învățare în spațiul virtual românesc.

Formatul emisiunilor de televiziune referitoare la predarea literaturii române a evoluat. Dacă în anii 2001- 2002 au funcționat emisiunile de o oră în care profesorii își țineau cursurile în fața camerelor de luat vederi, singuri într-un studio de televiziune, între 2003-2010 au funcționat programele *Academica* în format de 30 de minute, în care protagoniștii erau moderatorul, profesorul invitat și studenții invitați. Treptat, ca urmare a perfecționării în diverse instituții de învățământ de televiziune am început să realizez în 2015 emisiunea *De ce să iubim literatura română* emisiune de 30 de minute, structurată în următoarele rubrici:

- 1 Atlas literar: autori, cărți și locuri 10’;
- 2 Traducerile din literatura română 5’;
- 3 Literatura română și media (televiziune, film, teatru) 5’;
- 4 Educație și inovație în predarea învățarea literaturii române 5’;
- 5 Concurs 5’.

Corelată cu blogul <http://decesaiubimliteraturaromana.blog.com> pe care sunt publicate întrebările concursului de fidelitate pentru telespectatorii și cu materialele tipărite (cărți, dicționare, tratate) sau în format digitizat de pe site-urile www.bibmet.ro și www.medievalia.ro.

6. Ce deosebire este între o televiziune comercială și una de învățământ, știință și cultură?

Despre televiziunea comercială se spune că este o metodă de livrare a reclamelor cam în felul în care țigara furnizează nicotina. Inclusă în prețul pentru țigară este și dependența de aceasta. Costurile de difuzare a reclamelor sunt considerabile și se recuperează imediat din vânzările de țigări.

Nu același lucru se întâmplă în cazul televiziunilor culturale. Când televiziunea difuzează învățământ, știință și cultură, costurile nu se acoperă imediat, pentru că furnizarea serviciilor educaționale are loc într-o durată de trei ani, deprinderile de învățare se creează în timp, iar utilizarea televizorului pentru a învăța este cu totul diferită de statul la televizor propriu-zis în vederea recreării.

Învățarea cu ajutorul televiziunii nu se face oricum, ci cunoscându-se cu precizie psihologia învățării, stimulându-se ierarhizarea capacităților de învățare în mod ordonat și logic. Formatul emisiunilor de învățământ diferă de cel al emisiunilor comerciale, de știri. Până în momentul de față, în anul 2016 adică, nu au fost publicate suficiente materiale care să explice legătura dintre catedră și jurnalismul didactic de radio sau televiziune, în ciuda faptului că învățământul la distanță a luat amploare în România (Corlățeanu, 2010).

În lumea modernă, foarte puține universități din România și-au permis să folosească televiziunea ca mediu de informare și învățare. Pentru acest lucru e nevoie de formatori și cum

televiziunea pentru învățământ este o noutate absolută în domeniul specializării, foarte puțină lume știe ce înseamnă ea de fapt. Profesorii Universității *Spiru Haret* sunt de fapt pionieri în domeniul învățământului, care utilizează televiziunea, oameni care au avut șansa de a se specializa învățând în permanență. De la început, cursurile profesorilor noștri au utilizat tabla electronică și programul Power Point, pe care le-au integrat pentru prima dată în formatul emisiunilor didactice, deoarece echipamentul IT le era familiar, după cum familiară devenise și modalitatea de utilizare a computerului în predarea propriu-zisă. Din păcate multe dintre aceste emisiuni de pionierat pentru învățământul universitar din România nu s-au păstrat, pentru că din motive economice, peste ele au fost făcute alte înregistrări. Pe bază de voluntariat, toți profesorii universității au lucrat la începuturi pentru perfecționarea acestor cursuri televizate. Feed-back-ul acestor strădanii, a acestor jertfe de timp și de energie a venit din partea studenților, interesați de noutățile tehnicii, atrași de ineditul informației completat de imagine, care avea rolul de a fixa cunoștințele în mod sistematizat. Între timp, în anii 2000 Universitatea Spiru Haret a achiziționat pentru prima dată și țara noastră și performantul și la fel de costisitorul program *Blackboard Academic Suite*, care permite încărcarea pe platforma didactică a acestor emisiuni didactice televizate. Acest program folosit cu succes la Universitățile din America permite deopotrivă și verificarea cunoștințelor studenților, realizându-se astfel un sistem de evaluare computerizată, în care predarea prin intermediul televiziunii a devenit posibilă prin sincronizarea cu publicarea cursurilor tipărite de către titularii disciplinelor

Întotdeauna gustul pentru calitatea conținutului face diferența. **Se spune și că televiziunea este pentru ochi, ceea ce guma de mestecat este pentru gură: ceva dizgrațios, fals gustos și nu tocmai sănătos, la care renunți repede; ceva enervant, dacă e privit din afară și cu care nu poți și nu trebuie să vorbești.** În ultimii ani studiile de neuropsihologie au luat o amploare și au pus în evidență rolul pe care instruirea cognitivă în regim on-line îl are asupra îmbunătățirii performanțelor din timpul sesiunilor de examene prin dezvoltarea memoriei și controlului atenției (Schmiedek, F., Lovden, M., Lindenberger, U., 2010; Jaeggi, S.M., et al. 2008; Jobe, J.B., et al. , 2001; Jaeggi, S.M., et al. 2011; Ebbinghaus, H. , 1885/1913).

Televizionarea de acasă sau chiar din mijloacele de transport în comun a cursurilor la care s-au înscris cu ajutorul propriului computer sau a propriei tablete le permite studenților noștri o îmbunătățire a capacităților externe de învățare. Practic, la orice oră studentul are posibilitatea de

a-și descărca cursurile predate de profesor, de a asculta și de a recapitula cunoștințele predate la Facultate. Această modalitate de învățare folosită de student în mod rațional îl ajută să asimileze mai ușor cunoștințele predate de profesor, să interacționeze cu acesta, să înțeleagă mai ușor explicațiile din cursurile tipărite și să obțină rezultate bune la testele de evaluare.

Întotdeauna pentru a reuși este necesar ca dorința de a obține succesul să fie mai mare decât frica prăbușirii. Într-o lume în care media îl convinge pe spectatorul cititor că este liber, există sute de studii care acuză televiziunea că îl înrobește pe om înainte ca acesta să își dea seama. Mai puțin cunoscute și popularizate în lumea educațională românească sunt studiile medicale, care descriu rezultatele bunelor practici ale utilizării televiziunii, ale imaginii de un anumit tip în învățare. (Klingberg T. , 2010) Lectura nu poate și nu trebuie înlocuită de imaginea televizată. Corespondența între „imaginea lumii din afară construită de mass-media și imaginile din mintea” (Dobrescu, Bârgăoanu, 2001) spectatorului student se realizează prin intermediul acestor programe interactive care au darul de a sistematiza cunoștințele, de a antrena capacitățile de învățare și de a amplifica capacitățile umane, de a le modela și de a le conduce spre succesul evaluării universitare finale, spre succesul învățării de lungă durată. Prin intermediul televiziunii se fac trimiteri către sursele bibliografice de actualitate necesare învățării.

S-a spus că „televiziunea a preluat treptat o mare parte a funcțiilor pe care Biserica, școala, comunitatea și tradiția le îndeplineau în viața oamenilor” (Gheorghe, 2008). Prin intermediul combinării proporționate a studiului individual la bibliotecă, cu prezența la cursuri, cu programele interactive de televiziune educațională studentul are posibilitatea de a-și utiliza și dezvolta toate puterile intelectuale și sufletești.

De obicei, critica televiziunii în general pornește de la disproporția timpului petrecut în fața micului ecran în comparație cu cel petrecut pentru treburile individuale, astfel încât uitarea de sine, pasivizarea pun stăpânire pe omul irațional în alegerile sale. La începuturile sale, televiziunea de învățământ TVRM micșora distanțele de sute de kilometri dintre sălile de curs și studenții dornici de învățare, suprima costurile de transport și întreținere pentru realizarea acestui deziderat al tinerilor. Cu alte cuvinte, le permitea să câștige: timp, bani, informație, puterea de a comunica, de a analiza, de a înțelege. Capacitățile interne de învățare pe care le prezintă oamenii reprezintă pentru psihologie condițiile interne ale învățării (Robert Gagné), iar condițiile externe,

independente de subiect pot reprezenta tot atâtea tipuri de învățare. Un număr de opt tipuri de învățare a reușit să identifice și să ierarhizeze Robert M. Gagné, (Gagné, 1970): 1. învățarea de semnale; 2. învățarea stimul-răspuns; 3 învățare de tipul înlănțuirilor; 4 învățarea asociativă-verbală; 5 învățarea prin discriminare; 6 învățarea noțiunilor; 7 învățarea de reguli sau de principii; 8 învățarea socială. Toate aceste tipuri de învățare trebuie să se regăsească în designul educațional de care este responsabil profesorul care realizează programul de televiziune.

În general, studiile despre televiziunea de învățământ pornesc de la experimente și de la modele de bună practică, care sunt popularizate. Trebuie amintit faptul că, la început, timpul real de emisie era echivalent cu timpul unui curs universitar. Cu vremea, timpul de emisie a fost adaptat nevoilor sistematizării și ale comprimării de tip recapitulativ, ținându-se seama de necesitatea abordării interactive a emisiunilor educaționale televizate (emisiunea *Telemfiteatru*). De la început, primele cursuri se filmau și erau difuzate „crude”, adică fără a fi montate, fapt ce impunea codul spontaneității în predare.

Televiziunea România de Măine (TVRM) a inițiat încă din anul 2000 difuzarea unor emisiuni cu format nou, neînregistrat OSIM, preluat de toată comunitatea academică de la USH și nu numai, în care spre deosebire de învățarea clasică, față în față cu profesorul, metodologia de predare a fost combinată cu activități mediate de computer sau cu ceea ce din 2012 s-a numit *Blended learning* sau pe scurt B-learning (Staker, Horn, 2012). Formatul unei emisiuni de televiziune este un concept larg care se referă la premisele și brand-ul de copyright al unei emisiuni de televiziune. Acest format este licențiat de anumite posturi de televiziune pentru ca respectiva emisiune să poată fi produsă în diverse versiuni croite în funcție de publicul dintr-o anumită țară și de audiență. Când în anul 2000 a început difuzarea experimentală a cursului pilot de *Istoria literaturii române*, acest curs era conceput de autoarea sa, Luiza Marinescu, pentru studenții de la zi și pentru cei de la învățământul la distanță. Aceste cursuri pilot au fost realizate într-o comunitate academică semi alfabetizată IT (examenul de competențe digitale nu fusese introdus la bacalaureat), în care nu începuse încă digitalizarea bibliotecilor în România (fapt dezvoltat ulterior de dacoromanica prin scanarea cărților de patrimoniu accesibile la www.bibliotecametropolitana.ro/articole.aspx?catId=184&c=2) și în care cunoașterea surselor de informare pentru reușita universitară era absolut o cerință a progresului și a calității învățământului din acel moment.

„Explozia” informațională generează imense beneficii, legate de accesarea în timp util la informația relevantă, urmată de selecția acesteia. Educația la distanță a câștigat și în România tot mai mult teren, datorită unor avantaje certe, pe care aceasta le oferă. Ideea măririi comunității virtuale din România și a diversificării produselor de e-learning presupune alfabetizarea IT a comunității academice, colaborarea dintre specialiștii diverselor instituții interesate, stabilirea unor standarde de realizare a produselor destinate învățării. TVRM a reprezentat și reprezintă un moment de popularizare a acestei intenții, căci pentru a stabili un parteneriat este necesară cunoașterea reciprocă, înțelegerea și aplicarea inovativă și constructivă a principiilor și avantajelor sistemului "e-learning".

7. Cursurile pilot de istoria literaturii române de la TVRM din anul 2000

La începuturi, într-un curs pilot televizat de istoria literaturii române, autoarea Luiza Marinescu se folosea constant de calculator și de programul de prezentare din acel moment (Power Point) pentru ilustrarea informațiilor de obicei aride și foarte greu de reținut. Acest lucru se datora și unei probleme de infrastructură: România nu beneficia în acel moment de legătură permanentă prin internet pe tot teritoriul său. Era momentul în care marile companii de telefonie mobilă abia își dezvoltau investițiile în România. Aceste ilustrări ale discursului referitor la istoria literaturii române au fost făcute pe baza unei documentări riguroase, care durează foarte mult timp și care utilizează materiale de obicei indisponibile consultării la toate bibliotecile publice. Comunitatea academică de la Universitatea Spiru Haret s-a ocupat cu identificarea uneltelor cele mai indicate: tehnologic, pedagogic, instituțional, de evaluare, în privința resurselor, ca interfață cu utilizatorul, în privința managementului. Profesorii care s-au implicat în dezvoltarea cursurilor on-line au studiat modurile de predare și de învățare implicate în e-learning. Au identificat uneltele de software care pot fi utile în educația la distanță (Skype, YouTube, Google, Picassa, Wikipedia, Twitter, Facebook, Moodle, Blogger, Flickr etc...) Ei au început structurarea categoriilor de conținut pe care trebuie să le conțină cursurile on-line a informațiilor utile din punct de vedere profesional și al învățării de lungă durată. Faptul că s-a publicat gratuit pe site munca voluntară a profesorilor pentru cursurile on-line a stimulat iradierea novatoare științei în comunitate. Faptul că ceilalți reprezentanți ai comunității academice nu au încărcat mai apoi pe site nimic din conținutul cursului înainte de a fi publicat cu ISBN, chiar dacă este vorba doar de link-uri, a reprezentat o evoluție firească a conceptului de drepturi de autor pentru materialele on-line în România mileniului al doilea.

Cursurile on-line pe platforma Blackboard și cele realizate la TVRM urmăreau să îi familiarizeze pe studenți cu tehnica de lucru pentru studierea și asimilarea materiei, oferind o imagine sintetică a subiectelor. Cursurile televizate erau realizate în concordanță cu programele de studiu, cu materialele tipărite sub formă de cursuri universitare. Deși propriu-zis filmările erau de aproximativ o oră sau chiar două ore, aceste cursuri ofereau comunității de studenți un control asupra timpului și locului unde puteau descoperi materialele utile informării. Concepute sub formă de prelegere, cursurile aveau în permanență în vedere rolul dialogului și al utilizării gândirii ca experiențe fundamentale ale dezvoltării umane. În anii următori, formatul emisiunilor *Academica, Consultații, Telemfiteatru* a stabilit timpul de difuzare pentru o emisiune cu conținut pedagogic la 30 de minute. În această emisiune erau invitați de către un moderator unul sau doi profesori, care răspundeau la întrebările adresate de către comunitatea de studenți. De cele mai multe ori întrebările acestea erau adunate de către profesor prin intermediul emailurilor pe care le primea din partea studenților sau prin intermediul Forumului, care luase naștere pe site-ul oficial al Instituției. Uneori, studenții telefonau direct în timpul emisiunii, iar răspunsurile erau date de către profesor în mod direct.

În anul 2001 principala diferență dintre generații se vedea cu ochiul liber la nivelul reprezentanților comunității didactice, care se luau la întrecere pentru asimilarea tehnologiei informației, în ciuda faptului că specializarea lor nu avea prea mare legătură cu IT-ul^{ul}. În paralel cu această activitate de înregistrare, realizată pe bază de programare, fără a fi remunerată, profesorii scriau și cursurile ce urmau a fi tipărite. Această activitate era pe cât de fascinantă pe atât de stresantă (imaginea „pe sticlă” este și o imagine sub lupa reluărilor, fiecare autovizionare revelând noi modalități de îmbunătățire a propriei imagini și de actualizare a conținutului informativ).

Așa cum cei care produc emisiunile se formează, se instruiesc, se documentează, se perfecționează, tot așa și cei care privesc au posibilitatea să compare, să înțeleagă, ceea ce privesc. De cele mai multe ori unii dintre studenții noștri au învățat împreună cu profesorii lor ceea ce înseamnă imaginea „pe sticlă”, pentru că ei au participat în mod direct la pregătirea prin documentare a emisiunilor care au fost destinate învățământului. Cu timpul telespectatorii studenți au înțeles televizionarea într-un mod diferit, prin intermediul codului referitor la gestică, expresie vocală, limbaj verbal și al trupului. În acest context, într-o lume din care nu lipsesc

calculatoarele, cunoașterea fenomenelor televizionării și adoptarea unui mod de viață care să asigure confortul învățării și dezvoltării cunoașterii este cheia utilizării televiziunii de învățământ.

Televiziunea comercială este criticată și pentru că telespectatorii fără număr, precum praful încarcerat dintr-o locuință, sunt ființe umane care renunță primii la sufletul lor. TVRM, televiziune de învățământ știință și cultură și-a propus și a reușit să impună pe piața media sloganul noii denumiri a televiziunii TVH: „Noi începem cu o televiziune de bun simț”. Într-o lume în care media nu are (încă) nici o responsabilitate de educație socială, singura preocupare fiind audiența, postul de televiziune TVRM și-a schimbat denumirea în 23 februarie 2012 în TVH 2.0. Această schimbare făcea parte din proiectul România 2.0, finanțat integral de Universitatea *Spiru Haret*, care pune accent pe „schimbarea modului de comunicare publică în societate” (http://economie.hotnews.ro/stiri-media_pub...ctiv-rcsrds.htm consultat la data de 10 mai 2016) și care includea mai multe componente: postul de televiziune TVH 2.0, un post de radio HFM 2.3, fostul Student FM, Institutul Român de Studii Sociale care urma să prezinte sondajele publice efectuate și platforma on-line, care urma să fie un centru de evenimente și urma să cuprindă și o școală pentru lideri politici. Noul post de televiziune TVH își păstrează modulul educațional orientat spre zona socială și politică. Conform sursei citate mai sus (http://economie.hotnews.ro/stiri-media_pub...ctiv-rcsrds.htm consultat la 10 mai 2016) postul de televiziune accesat și de pe internet urma să fie retransmis de RCS_RDS digital și analogic și de UPC digital.

TVRM, TVH2.0 sau TVH sunt denumirile televiziunii universitare, care pentru prima dată în România a promovat televiziunea educațională sau Learning showurile. Acestea se referă la utilizarea programelor de televiziune în domeniul învățământului la distanță. TVRM redenumit TVH2.0 sau TVH este un canal al unei televiziuni particulare, care a transmis de la început din anul 2000 programele sale prin furnizorii de televiziune prin cablu și care apoi, adaptându-se costurilor pieței locale a fost nevoită să se reprofileze spre transmisia pe internet. Dacă pe canalele publice și private de televiziune din România programele de educație a adulților pentru publicul de vârstă medie lipsesc cu desăvârșire, în România neexistând concepția că televiziunea educă, totuși canalele pentru copii difuzează uneori emisiuni special create de și pentru un anumit segment de public. De cele mai multe ori desenele animate seduc și

de/dez/in/formează gustul neformat. Reglementările audiovizuale din ultimul timp „protejează” orar copiii, în sensul că anumite emisiuni, secvențe sunt sancționate dacă încalcă regula orară a timpului de difuzare. De cele mai multe ori cursurile înregistrate de acest post de televiziune au fost difuzate și reluate la ore la care publicul căruia îi erau destinate aceste emisiuni abia avea răgazul să le urmărească. Difuzarea la miezul nopții a unei emisiuni didactice nu își atinge ținta: audiența.

8. Perspectivile B-learning în cadrul comunității științifice

Preocupările prezente ale comunității științifice de la Universitatea Spiru Haret se îndreaptă către:

1. standardizarea profilelor profesionale (manager de sistem, manager de proiect, e-autor),
2. popularizarea regulilor de bună practică în privința B-learning,
3. acreditarea profilului de instructor on-line, European net training
4. fundamentarea competențelor în privința calității formării de profesori capabili să utilizeze B-learning,
5. inițierea unor cursuri: de net-trainer, în care Universitatea să devină furnizor de net-training, e-guide (proiectul de evaluare on-line), Know-How (proiectul referitor la cele mai eficiente modalități de învățare cu ajutorul B-learning).

Comunitatea academică a USH își atinge obiectivul de implementare a B-learning în România prin crearea și perfecționarea următoarelor instrumente:

1. implementarea unor programe de „Formarea formatorilor” în domeniul B-learning;
2. popularizarea informațiilor despre infrastructura tehnologică pentru sprijinirea procesului de învățământ cu ajutorul B-learning;
3. perfecționarea strategiei de diseminare și de valorizare a bunelor practici în domeniul B-learning;
4. protocoale inovatoare de practică profesională bazate pe web, e-learning, B-learning;
5. popularizarea platformei de comunicare on-line.

Comunitatea academică a USH se orientează să îndeplinească următoarele obiective care au legătură cu proiectele de cercetare finanțate din fonduri europene:

1. îmbunătățirea calității și creșterea cooperării dintre instituții, organizații, întreprinderi, parteneri sociali și alte organisme relevante, care oferă oportunități de învățare utilizând B-learning;
2. facilitarea dezvoltării de practici inovatoare în domeniul educației cu ajutorul B-learning și formării profesionale și transferul acestora, inclusiv de la o țară parteneră la alta;
3. îmbunătățirea transparenței și a recunoașterii calificărilor și a competențelor, inclusiv a celor obținute prin programe non-formale;
4. sprijinirea dezvoltării de conținut inovator bazat pe TIC, de servicii, pedagogii și practici de învățare pe tot parcursul vieții.

Din punct de vedere social, în ultimii 16 ani TVH a oferit comunității un dar neprețuit. În adevăratul sens al cuvântului, emisiunile sale dedicate învățământului, științei și culturii au acoperit un segment de piață foarte slab reprezentat sau nereprezentat absolut de loc în media capitalismului sălbatic din România postdecembristă. Este vorba despre educația prin media a studenților.

În privința aspectelor sociale ale televiziunii educaționale, TVRM a oferit și oferă astăzi sub numele de TVH comunității multiple avantaje, în sensul că reprezintă o unealtă extraordinară de profesionistă și potrivită, dacă este utilizată cu înțelepciune. Prin intermediul programelor sale TVH i-a ajutat pe studenți să își descopere locul în societate, să dezvolte relații mai apropiate și să înțeleagă mecanismul complex al comunicării sociale.

În cursa lui infernală timpul descoperă tot ceea ce era ascuns și acoperă tot ceea ce era dezvăluit. Este un fel de a spune că TVRM devenită TVH a fost doar un mijloc prin care profesorii comunității academice au avut șansa de a descoperi noi oceane ale cunoașterii, având curajul de a se îndepărta foarte mult de țărmuri. Ei au avut înțelepciunea și experiența vieții care le-a spus că trebuie să aștepte cu răbdare și să descopere singuri viitorul. Și au făcut-o și continuă să o facă cu un profesionalism deplin.

BIBLIOGRAPHY:

1. Buschkuehl, Jaeggi, 2010: Buschkuehl, M. et Jaeggi, S.M. *Improving intelligence: a literature review. Swiss Medical Weekly: Official Journal of the Swiss Society of*

- Infectious Diseases, the Swiss Society of Internal Medicine, the Swiss Society of Pneumology*, 140 (19-20), 266-272.
2. *** *Cambridge History of India*, 1922
 3. Corlăţeanu, 2010: Corlăţeanu, Aniela Ioana *Aparatura şi producţia de televiziune: programe de televiziune: manual pentru învăţământul la distanţă*, Sibiu, Editura Universităţii "Lucian Blaga", 2010 Antetitul : Facultatea de Jurnalistică. Departamentul **pentru** Învăţământ la Distanţă, Universitatea "Lucian Blaga" Sibiu, ISBN 978-973-739-968-7, BAR II 889149
 4. Davies, 1923: E.C. Davies *Enciclopedia Peoples of Nations*, 1923
 5. Dobrescu, Bârgăoanu, 2001: Dobrescu, Paul Bârgăoanu, Alina *Mass-media şi societatea*, Editura SNSPA, Facultatea de Comunicare şi Relaţii Publice, Bucureşti, 2001, 155.
 6. Ebbinghaus, f.a.: Ebbinghaus, H. (1885/1913) *Memory: A Contribution to Experimental Psychology*, 1885/1913. New York, NY: Teachers College, Columbia University.
 7. Gagné, 1970: Robert M. Gagné, *Conditions of Learning Instructional Design*, Conditions of Learning (Robert Gagné)
<http://www.instructionaldesign.org/theories/conditions-learning.html> consultat la data de 15 iunie 2015.
 8. Gheorghe, 2008: Gheorghe, Virgil *Efectele televiziunii asupra minţii umane*, ediţia a II-a, Editura Prodromos, Bucureşti, p. 161
 9. Gimbutas, 1997: Marija Gimbutas, *Civilizaţia Marii Zeiţe şi sosirea cavalerilor războinici : Originea şi dezvoltarea celor mai vechi civilizaţii europene (circa 7500-700 î.e.n.)* traducere din limba engleză de Sorin Paliga, Bucureşti, Editura Lucreţius, 1997
 10. Gordon Childe, 1925: V. Gordon Childe, *The Dawn of European Civilization*, Kegan Paul (London)
 11. Gordon Childe, 1929: V. Gordon Childe, *The Danube in Prehistory*, Oxford University Press (Oxford).
 12. Gordon Childe, 1929: V. Gordon Childe, *The Most Ancient East: The Oriental Prelude to European Prehistory*, Kegan Paul (London).
 13. Gordon Childe, 1950: V. Gordon Childe, *Prehistoric Migrations in Europe*, Aschehaug (Oslo).

14. Gordon Childe, 1958: V. Gordon Childe, *The Prehistory of European Society*, Penguin (Harmondsworth).
15. http://economie.hotnews.ro/stiri-media_pub...ctiv-rcsrds.htm consultat la data de 10 mai 2016
16. Jaeggi, et al. , 2011: Jaeggi, S.M., et al., Short- and long-term benefits of cognitive training. PNAS; 108 (25):10081-10086.
17. Jaeggi, et al., 2008: Jaeggi, S.M, et al., Improving fluid intelligence with training on working memory. PNAS; 105 (19): 6829-6833.
18. Jiménez Huertas , 2016: Carme Jiménez Huertas *Nu venim din latină*, Editura Geto Dacii, București.
19. Jobe, et al., 2001: Jobe, J.B, et al., ACTIVE: a cognitive intervention trial to promote independence in older adults. Controlled Clinical Trials; 22(4) 453-79.
20. Klingberg, 2010: Klingberg, T., *Trening and plasticity of working memory. Trends in Cognitive Sciences*, 14 (7), 317-324.
21. Mansuelli, 1978: Guido A. Mansuelli *Civilizațiile Europei vechi*, Ed. Meridiane, Buc.,
22. Ruzo, 1974: Daniel Ruzo *Marcahuasi: la historia fantástica de un descubrimiento : los templos de piedra de una humanidad desaparecida*, Editorial Mundo Hispano, Lima, 1974.
23. Schacter, 1999: D.L. Schacter, The seven sins of memory: Insights from psychology and cognitiveneuroscience. American Psychologist; 54(3):182-203
24. Schmiedek, Lovden, Lindenberger, 2010: Schmiedek, F., Lovden, M., Lindenberger, U., Hundred days of cognitive training enhance broad cognitive abilities in adulthood: findings from the COGITO study. Frontiers in aging neuroscience; 2(27): 1-10.
25. Staker, Horn, 2012: Staker, Heather Horn, Michael B. *Classifying K–12 Blended Learning* Innosight Institute, May 2012, www.innosightinstitute.org/.../2012/.../Classifyi... consultat pe 15 iunie 2015